

درس‌هایی از مکتب روزنامه‌نگاری

ارکان اصلی خبر

ساخته و اشخاص موجود در حادثه چه کسانی هستند؟ فاعل و یا فاعل‌های این خبر چه افرادی می‌باشند؟ در این مورد عنصر مورد نظر همیشه انسان نیست. اما اگر انسان و یا جان دار دیگری باشد، همیشه فاعل خبر است. ممکن است فاعل یک خبر یا یک حادثه از یک نفر بیش تر بوده و تعداد زیادی را شامل شود: «مردم روسی شهیزاد در استان سمنان به دلیل بارش سنگین برف در خانه‌های خود زندانی شدند».

همیشه خبرها اشاره‌ای و مختصر نیستند. در مواردی تهیه کننده خبر ناچار می‌شود جزئیات شخصی و خصوصی فاعل و یا فاعل‌های یک خبر را نیز اعلام نماید. درباره خبرهایی که فاعل آن انسان نیست، ذکر توضیح کوتاه از فاعل خبر، کار را برابر مخاطب آسان تر می‌کند.

**Where , Why , What
How , Who , When**
خبری فدارد.

تمام آن چیزی را که منظور اصلی بوده است، بیان نمی‌کند. سعی مترجمان ابتدا این بوده است که معادلی برای آن کلمه‌ی مورد نظر پیدا کرده و جای گزین نمایند. معنا و مفهوم بسیاری از این اصطلاحات ترجمه شده رسانیست، و آن هدفی که از آغاز مورد نظر بوده تأمین نشده است.

آن ترجمه‌های نادرست و جای گزینی معادل‌های فارسی به جای اصطلاح‌های خارجی سبب شده است تا بسیاری از مقاهم اصلی روزنامه نگاری در هنگام ترجمه تغییر پیدا کنند.

در یک برسی دقیق به یک خبر علمی و کامل شش رکن و یا شش عنصر در آن خود نمایی می‌کنند که عبارتند از:

1- WHO کی، چه کسی؟ (قيد پرسش و استفهام) خبر مربوط به چه کسی است؟ چه کسی خبر را

خبر باید در مخاطب ایجاد انگیزه کرده و او را به سوی خود جذب نماید. در یک نگاه سطحی به خوانندگان عبوری در پیش خوان یک روزنامه‌فروشی، مشاهده می‌شود که علاقه‌مندان مطاب تیریک برخی از نشریه‌ها تا چندین برابر بیش تر از نشریه‌های مشابه است. بدون تردید تمام مخاطبان نشریه‌های مختلف نمی‌توانند اطلاعات علمی و فنی روزنامه نگاری داشته و با آگاهی از داشش روزنامه نگاری، مطالب مورد علاقه‌ی خود را انتخاب نمایند. تنها چیزی که باعث امتیاز مطالب یک نشریه نسبت به مطالب نشریه‌های مشابه می‌شود، جامع و کامل بودن خبر است.

خبرهایی مورد توجه مخاطبان قرار می‌گیرند که از هر جهت کامل باشند. هرچقدر خبر کامل‌تر باشد، طوفاران بیش تر نیز پیدا می‌کند. کسانی که به دنبال خبر هستند سعی می‌کنند تمام قیمت‌های مختلف یک خبر را مورد نقد و بررسی قرار دهند.

پیش‌تر اشاره کرده بودیم که دانش نوبن روزنامه‌نگاری، دانشی است اروپایی که بیش تر واژگان، قوانین و مقررات آن ریشه لاتینی دارند.

اگر بروخی از واژگان این علم وارد زبان فارسی شده‌اند، برگردان و یا ترجمه‌ی اصطلاحات رایج روزنامه نگاری در زبان اصلی هستند. در مواردی بسیار زیاد مشاهده می‌شود که ترجمه‌ی واژه‌به واژه از زبان‌های اروپایی به زبان فارسی،

خبر باید خواننده را به سوی خود جلب نماید.

۶-WHY چرا؟ به چه دلیل (قید پرسش) چرا این حادثه به وجود آمده است؟ پرسشی است که همیشه ذهن تهیه کننده خبر را مشغول می‌کند. علت به وجود آمدن حادثه را بازگو می‌کند. چرا فلانی کشته شد؟ چرا آن شخص به عنوان نماینده انتخاب شد؟ تهیه کننده خبر همیشه با تعداد زیادی از «چراها» روبه رو است. کلمه‌ی «چرا» همیشه بیان کننده علت یک روی داد است و خبرنگار کنجدکار نیز به دنبال چرا و علت‌های وقوع روی دادها حرکت می‌کند.

بنابراین شش عنصر و یا رکن اصلی خبر: WHY, HOW, WHEN, WHAT, WHERE, WHO که در زبان انگلیسی به شش قاعده خبر مشهورند و علامت خلاصه شده آن‌ها (WH) می‌باشد که در زبان فارسی با معادلهایی مانند: چرا ، چگونه ، چه وقت ، چه چیزی ، کجا و چه کسی تعریف شده‌اند.

یک خبر کامل شش رکن
اصلی دارد.

۷-WHERE کجا؟ مکان تولید خبر. (قید مکان) حادثه‌ی گزارش شده در چه مکانی اتفاق افتاده است؟ بیان قید مکان در یک خبر بسیار مهم است. برای کامل تر شدن یک خبر چنان‌چه از قید مکان استفاده می‌کنیم باید نشانی کامل سوژه را در شهرهای بزرگ بنویسیم . برای شهرهای کوچک و روستاهای چون مردم آن ناحیه با محیط زندگی خود کاملاً آشنایی دارند، نوشتن جزئیات نشانی حادثه ضروری نیست.

حذف هر یک از
عنصر اصلی از بدنه‌ی
خبر، از اهمیت خبر
می‌کاهد.

مثال: «در یک حادثه‌ی آتش سوزی در طبقه بیستم برج آسمان واقع در ضلع شمالی پارک نیاوران در منطقه‌ی یک شهرداری تهران ، چهاردهستگاه آپارتمان در آتش منهدم شدند.» و یا «در یک حادثه‌ی آتش سوزی در روسای مهران شیراز یک گاواری منهدم شد.» چنان‌چه دوخبر بالا را با یک دیگر مقابله کنیم ضرورت بیان جزئیات یک حادثه را بهتر درک خواهیم کرد.

۸-WHAT چه ، چه چیزی؟

(کلمه‌ی پرسش و استفهام) پرسشی است که بیشتر تهیه کنندگان خبر با آن روبه رو هستند . مطرح شدن این پرسش در ذهن تولید کننده خبر، بیان کننده نوع روی داد خبری است. یعنی چه چیزی باعث به وجود آمدن خبر شده است؟ موضوع واقعه چیست؟

۹-WHEN کی؟ چه وقت؟ چه زمان؟ (قید زمان) زمان مهم ترین رکن یک خبر است. خبر بدون ذکر قید زمان ارزش علمی ندارد. در برخی از روی دادها تهیه کننده خبر مجبور می‌شود تمام جزئیات زمانی یک خبر را نیز اعلام کند. برخی از خبرها به اعلام فقط یک جزء از زمان اکتفا می‌کنند، در حالی که در برخی دیگر خبرنگار تاچار می‌شود تمام قسمت‌های زمانی یک خبر مثل سال، ماه، روز، تاریخ، ساعت، دقیقه و حتی ثانیه را نیز بیان کند. بنابراین بیان هر یک از قسمت‌های زمان در یک خبر به همیت آن خبر وابسته است.

۱۰-HOW چگونه؟ (قید حالت) خبر یا حادثه چگونه اتفاق افتاده است؟ در این حالت تهیه کننده خبر به شرح حادثه با توجه به اهمیت آن می‌پردازد. جایی که خبر معمولی است شرحی کوتاه از چگونگی حادثه کافی به نظر می‌رسد. اما در صورتی که خبر داغ و در اصطلاح روزنامه نگاری «آذرباده» (ALERT NEWS) باشد ، باید تمام ریزه کاری های آن نیز شرح داده شود.

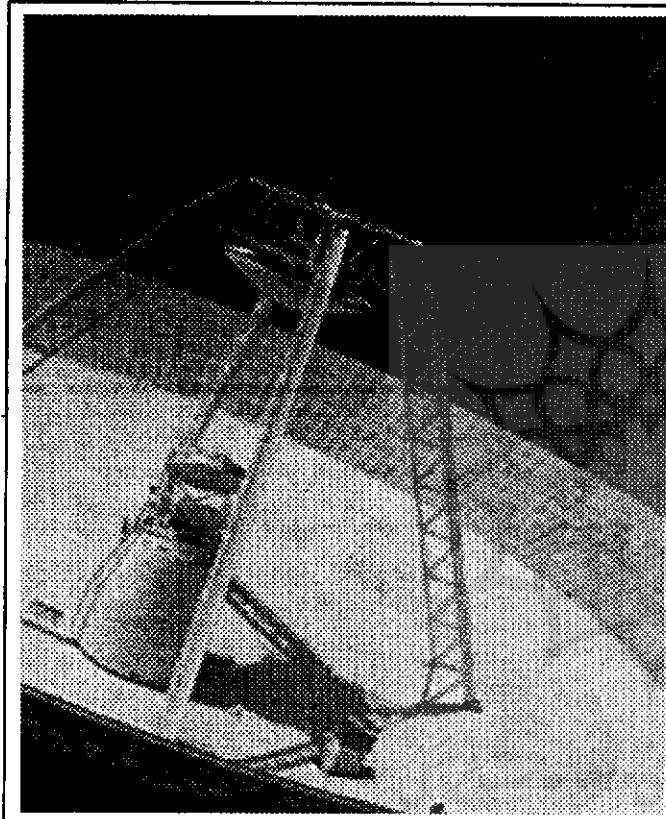

۹۷۵۵

و به همین نسبت خبر می‌تواند کامل‌تر و فراگیرتر باشد و مخاطب را راضی نگاه دارد. در تنظیم خبر باید به اصل کوتاه‌نویسی، اما مهم نویسی توجهی ویژه مبذول گردد. هر چقدر عناصر تشکیل دهنده خبر کامل‌تر باشند، مخاطبین بیشتری به سوی آن جلب می‌شوند. در جامعه تعداد کسانی که از چهارچوب فنی خبر آگاهی دارند، بسیار

کامل‌ترین خبرها آن‌هاست که تمام عناصر شش گانه‌ی یاد شده در آن‌ها وجود داشته باشند. هر چقدر از تعداد عناصر یک خبر کامل کاهش باید، ارزش خبری و اطلاع رسانی آن نیز کاهش می‌باید. برای تیجه‌گیری بهتر، چند خبر زیر را با توجه به نوع بیان و کلام تهیه کننده، با یک دیگر مقایسه می‌کنیم:

گزارش‌های خبری اگر «موضوعی» نباشد از روش ندارند.

اندک می‌باشند و قرار نیست که مخاطبین یک نشریه، متخصصین و کارشناس روزنامه‌نگاری باشند. آن چه که برای یک روزنامه‌نگار متعدد قابل ارزش و اهمیت است، استفاده بهینه و منطقی از ابزار علمی و تخصصی این حرفه است. ناآگاهی مخاطبان از اصول روزنامه‌نگاری نباید به عنوان عاملی بازدارنده مورد سوءاستفاده تهیه‌کنندگان خبر قرار گیرد. خبر در هر صورت باید صحیح، عادلانه، علمی و کامل باشد و خبرنگار باید زیر نفوذ منابع خبری از بیان واقعیت‌های جامعه دور شود. در عالم روزنامه‌نگاری ممکن است افراد زیادی وجود داشته باشند که بتوانند به راحتی مقاله‌های گوناگونی در زمینه‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و غیره بنویسند. این تسلط در مقاله نویسی به معنای تهیه یک خبر علمی، مطلوب و کامل نیست و یک مقاله نویس حرفه‌ای و کامل شاید نتواند حتی در اندازه یک خبرنگار درجه‌ی دو و سه خبر تهیه نماید.

- ۱- پوتین انتخابات را تحریم کرد.
- ۲- ولادیمیر پوتین انتخابات را تحریم کرد.
- ۳- ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه انتخابات را تحریم کرد.
- ۴- ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه انتخابات چچن را تحریم کرد.
- ۵- ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه انتخابات چچن را که قرار بود در روز سه شنبه ۱۳ می ۲۰۰۳ میلادی برگزار شود؛ تحریم کرد.
- ۶- ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه انتخابات چچن را که قرار بود در روز سه شنبه ۱۳ می سال ۲۰۰۳ میلادی برگزار شود، به علت بروز آشوب و کشته شدن تعداد زیادی از افراد بی‌گناه تحریم کرد.
- ۷- ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه انتخابات چچن را که قرار بود در روز سه شنبه ۱۳ می سال ۲۰۰۳ میلادی برگزار شود، به علت بروز آشوب و کشته شدن تعداد زیادی از افراد بی‌گناه در یک حمله‌ی تروریستی تحریم کرد.
- ۸- ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه انتخابات چچن را که قرار بود در روز سه شنبه ۱۳ می سال ۲۰۰۳ میلادی برگزار شود، به علت بروز آشوب و کشته شدن تعداد زیادی از افراد بی‌گناه در یک حمله‌ی تروریستی از سوی جدایی طلبان چچن تحریم کرد.
- ۹- ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه انتخابات چچن را که قرار بود در روز سه شنبه ۱۳ می سال ۲۰۰۳ میلادی برگزار شود به علت بروز آشوب و کشته شدن تعداد زیادی از افراد بی‌گناه در یک حمله‌ی تروریستی از سوی جدایی طلبان چچن به یک تأثر، تحریم کرد.

صفحه ۱۰

انتشارات شاهنامه

آخرین کلام در چاپ آثار برق شما از یک بوتن ساده تا مجموعه‌های بزرگ فرهنگی ۱۰۰ جلدی شامل: ترجمه، حروف چینی، تصحیح، غلط‌گیری، ویراستاری، صفحه‌آرایی، طراحی جلد، طراحی هنر، چاپ، صحافی، بسته‌بندی و ....

تلفن: ۶۷۲۷۰۸۵

FIPPO

بازاریابی و تبلیغات رسانه‌ای عام شامل: تبلیغات وسیع کالاهای بازرگانی در شبکه‌های گسترده رسانه‌ای نوشتاری، گفتاری، تصویری، الکترونیکی، یل بورد، استندهای خیابانی، تابلوهای تبلیغاتی، تیزرهای تلویزیونی و صدها مورد مشابه دیگر تبلیغاتی در سرتاسر جهان و برگزاری سمینارها، سخنرانی‌ها و گردهم‌آیی‌های فرهنگی و اجتماعی در سالنهای مجهز.

تلفن: ۶۷۰۸۹۷۸

خانه‌ی طراحان گرافیک مهر

طرح و اجرا کننده تخصصی سایت‌های اینترنتی. طراح و سازنده تخصصی فیلم‌های انیمیشن تبلیغاتی، صنعتی، فرهنگی، محیط زیست، نمایشگاهی و .... طراح و تهیه کننده اختصاصی پوستر و بوتلن‌های استثنایی تبلیغاتی. طراحی و اجرا و ساخت نمایشگاه‌های بازرگانی، غرفه‌آرایی و غرفه سازی. تهیه‌ی پوستر، بوتلن، پلات، سربرگ، دفتر یادداشت، هدایای تبلیغاتی با چاپ‌های دیجیتالی. طرح و اجرای ساده‌ترین تا پیچیده‌ترین طرح‌های گرافیکی، الکترونیکی، دیجیتالی در چاپ - بازاریابی و تبلیغات رسانه‌ای بین‌المللی.

تلفن: ۶۷۳۱۷۶۲

خبرنگار خوب و با تجربه کسی است که در هنگام تهیه خبر همیشه شش پرسش را در نظر بگیرد و براساس این پرسش‌ها خبر خود را تنظیم کند:

- ۱- خبرساز یا فاعل خبر کیست و چه کسی خبر را به وجود آورده است؟ (WHO?)
- ۲- خبر در کجا تهیه شده است؟ (WHERE?)
- ۳- چه عاملی باعث به وجود آمدن خبر شده است؟ (WHAT?)
- ۴- زمان تهیه‌ی خبر و یا تاریخ تولید خبر چه موقع بوده است؟ (WHEN?)
- ۵- خبر چه گونه اتفاق افتاده است؟ (HOW?)
- ۶- چرا خبر مورد نظر به وقوع پیوسته است؟ (WHY?)

ممکن است برای تهیه‌ی یک خبر کامل برای تمام پرسش‌های شش گانه‌ی بالا پاسخ قانون کننده‌ای وجود نداشته باشد، اما مطرح شدن این پرسش‌ها در ذهن خبرنگار، وی را برای تولید یک خبر کامل آماده‌تر می‌کند.

روزنامه‌نگاران حرفه‌ای هرگز این اصل را فراموش نخواهند کرد: اهمیت خبرها همیشه با سلیقه‌ی مخاطبان پیوند خورده است. خبرنگار متخصص کسی است که با تولید خبرهای بسیار مهم و کامل سلیقه‌ی مخاطبان را

ترجمه‌ی برخی از اصطلاحات روزنامه‌نگاری از زبان‌های اروپایی به زبان فارسی رسا نیست و منظور اصلی را بیان نمی‌کند.

زیر نفوذ خویش قرار دهد. در شرایط بحرانی و اضطراری جامعه، اخباری تولید و پخش می‌شوند که ممکن است نداشته باشند. این اخبار با سرعتی بسیار زیاد در سطح جامعه پخش شده و در هنگام انتقال به دیگران با شاخ و برگ‌های اضافی همراه می‌شوند. یکی از وظایف‌های اصلی روزنامه‌نگاری بیان صحیح و صادقانه‌ی خبرها است که با پخش حقیقت جلوی شایعه پراکنی‌ها و خبرهای دروغ گرفته شده و سیستم خبررسانی متعادل می‌گردد. هر چه قدر بر میزان و تعداد خبرهای حقیقی روزانه افزوده شود، از گسترش شایعه جلوگیری به عمل آمده و جامعه آرام‌تر می‌شود.

اطلاعیه:

مجله‌ی فردوسی تمام فرهیختگان دختر و پسر جوان را برای نظر خواهی در مورد اختصاص بخشی از مجله به مسائل فرهنگی، آموزشی، هنری، اجتماعی، سیاسی و خانوادگی دعوت می‌نماید. با حضور در دفتر مجله و شرکت در گردهم‌آیی‌ها، مقالات خودتان را برای چاپ در مجله در اختیار ما قرار دهید.